

Kolumni

Marko Erola

toimitus.valkeakoskensanomat@
almamedia.fi

Intialainen apinapyydydys

En muista, kirjoittiko eteläintialaisesta apinapyydyksestä Leo Tolstoi vai Robert M. Pirsig vai molemmat, mutta pyydys oli kuitenkin seuraavanlainen: Tehdään onttoon pullokurpitsaan tai kookoksen pieni reikä – niin pieni, että apinan käsi mahtuu siitä juuri ja juuri. Pannaan kuoreen herkkä, ja sidotaan kuori köydellä kiinni puuhun.

Paikalle lamsii apina. Se työntää kätensä kuoreen, hamuaa herkun käteensä ja huomaa, ettei nyrkkiin puristettu käsi tulekaan ulos reiästä.

Apina rimpuilee ja mekkaloi, mutta herkusta se ei kuulemma irrota, vaikka metsästäjä tulee kolkkaamaan nuijalla.

Kirjailijoiden kuvaamalla ansalla ei ole varmaan pyydystetty ensimmäistäkään apinaa. Faabelin opetus on, ettei apinaa pidättele mikään fyysinen este vaan pään sisäinen.

”Ideoinnissa vaikeinta on entisistä ideoista luopuminen”

Einstellung on saksaa ja tarkoittaa asennetta. Einstellung-ilmio viittaa inhimilliseen taipumukseen ratkoa ongelmia jollain tutulla tavalla, vaikka tarjolla olisi parempiakin ratkaisuja.

Ilmiötä on tutkittu paljon. Yhdessä tunnetuimmassa kokeessa shakkimestarit eivät hahmottaneet kolmea siirtoa voittoon, kun tarjolla oli hyvin tunnetut viisi siirtoa.

Voittoisat kolme siirtoa jokainen mestari näki vasta, kun viiden siirron mahdollisuus poistettiin asetelmasta.

Opitut mallit vaikuttavat eniten stressaavissa tilanteissa, eli kii-reellisissä tai tärkeissä päätöksissä. Einstellung lisääntyy syste-maattisesti iän myötä. Älykkyys ei tietävästi vaikuta asiaan.

Ongelmanratkaisussa kokemus ja asiantuntijuus voi olla myös haitaksi. Kokemustakin arvokkaampaa on avoin mieli ja tietoisuus kokemuksen rajoituksista.

Hyvät ajatukset estävät paremmat ajatukset. On sanottu, että ideoinnissa vaikeinta on entisistä ideoista luopuminen ja että tie-dekin edistyy oikeastaan ”hautajaisista hautajaisiin”.

Toivokaamme, ettei intialaista apinapyydydystä käytetä tämän päivän Suomessa. Maailma muuttuu koko ajan nopeammin.

Jos talouden ja politiikan päättäjät pitävät jääräpäisesti kiinni välittömistä tavoitteista, totutuista käytännöistä ja entisistä ase-telmista, maailmantalous voi tulla ja lyödä nuijalla.